

A Gyermektraumatológiai Szekció és a Vándorgyűlések

DR. HARGITAI ERNŐ

DOI: 10.21755/MTO.2016.059.0304.010

Köszönöm a lap szerkesztőségének a megtisztelő felkérést a Magyar Traumatológus Társaság 50. Jubileumi Kongresszusán elhangzott referátumom leírására. Ezt a feladatot azért mertem elvállalni, mert 1972 óta, 44 éve vagyok tanúja, részese a hazai gyermek sérült ellátásnak.

Hogyan is állt e szakterület az 1970-es években és a 80-as évek elején?

Hazánk nagy részén, vidéken túlnyomórészt a traumatológusok látták el a gyermek sérülteket, kivéve a Balogh Pál által indított gyermeksebészeti iskolát Miskolcon, amely figyelt a gyermek sérülésekre, és részben a szegedi, Altörjay István professzor nevével, és a Pilaszanovich Imre professzor nevével fémjelzett pécsi gyermeksebészeti osztályokat (1. ábra).

A traumatológusoknak abban az időben kellett meghonosítani és megtanulni az AO elveket és az instrumentárium használatát, akkor terjedt el az artroszkópia, a csípőprotetika, emellett a jó képességű baleseti sebészek egy része a kézsebészet felé fejlesztette magát tovább. Érthető, hogy az akkor túlnyomórészt konzervatív módszereket alkalmazó gyermek sérült ellátás a traumatológián csak mintegy „melléküzemág”-ként szerepelt.

A fővárosban más volt a helyzet. Itt a közkórházi általános gyermeksebészeti osztályok feladata volt az akut sérültellátás. Ezek az intézmények a következők voltak: Madarász Utcai Kórház, Péterfy Sándor Utcai Kórház (hangsúlyozni kell, hogy ez utóbbinak akkor semmi köze nem volt a jelenlegi Gyermektraumatológiai Osztályhoz!), Apáthy István Kórház I. és II. sz. osztálya. Ez utóbbi a János Kórház osztálya volt, és több mint 10 évig –alapvetően szubjektív okok miatt – kitélepítésben működött, ennek megfelelő alultámogatottsággal. A fővárosban a Heim Pál Kórház *Horváth György*, majd *Rácz Dániel* vezette gyermeksebészeti osztálya mutatott különösebb érdeklődést a traumatológia iránt. A Madarász Utcai Kórházba felkerülve, *Baksa József* és *Dankó János* főorvosok kiemelkedő égéssebészeti központot alakítottak ki. Az Országos Baleseti Intézetben megalakulása óta működött egy gyermek sérült ellátására kialakított részleg *Rohonyi Judit* gyermekgyógyász főorvosnő vezetésével. A részleg a hét egy napján, hétfőn, néhány ágygal vett részt a fővárosi ügyeleti rendszerben, amely az ellátás színvonalát tekintve jelentős volt, de az esetek számát tekintve nem volt mérvadó. Az Országos Idegsebészeti Intézetben is működött gyermekosztály, de az sem ügyelt mindennap gyermek sérülésekre.

Gyermeksebészeti osztályra kerülve 1972-ben, néhány hónap után egy bosszantó paradoxonra kellett rájönnöm: egy csecsemő, veleszületett rendellenességgel sokkal nagyobb figyelmet váltott ki, mint egy súlyosan sérült gyermek. Ez talán avval volt magyarázható, hogy a sokoldalú gyermeksebészet gerince a veleszületett és a később fellépő hasi és mellkasi kórképek megoldása volt, és ehhez társultak az 1970-es, 80-as években gyors fejlődésnek indult gyermekurologia feladatai, ezen kívül az a példa is, hogy az angol és francia nyelvű országokban a sérültellátás túlnyomórészt a gyermekortopédiához tartozik.

40 év után is érthetetlen számomra, hogy akkoriban a főváros illetékesei hogyan lehettek annyira érzéketlenek a gyermek sérüléseket illetően. Ezt azzal a ténnyel tudom bizonyítani, hogy a 70-es években nem volt megszervezve az intézményes gyermek neurotrauma ügyeleti ellátás, amikor a fővárosra zúdultak az ország körülbelül 1/3-nak sürgősségi gyermekbetegei! Aki igénybe tudta venni az áldott emléké *Paraicz Ervin* professzor segítségét, az szerencsésnek mondhatta magát, és az is, aki a Baleseti, vagy ritkán az Idegsebészeti Országos Intézetbe át tudta helyezni a

betegét. Nehezen mentek az áthelyezések, ha ezek az intézetek nem voltak ügyeletesek, ha pedig az idegrendszeri sérülések mellett egyéb sérülései is voltak, már az Idegsebészeti Intézet sem vette át.

A napi gondokat az ügyeletet teljesítő másodorvosi kar érzékelte legjobban, a főváros illetékes szakpolitikusai sokáig úgy tettek, mintha a problémákról nem is tudnának. *Manninger* professzor tisztában volt a helyzettel, ezért az OBI 1977–84 közötti épület rekonstrukcióját befejezve, létrehozta az ország első célzottan Gyermeksérültek Osztályát, amelynek vezetéséhez felkészíttette jó képességű, a gyermek traumatológia iránt érdeklődő tanítványát: *Barabás Zoltánt* (2. ábra).

A jó interdiszciplináris együttműködés szellemében, a traumatológus és a gyermeksebész társaságok vezetői: *Manninger Jenő* és *Altorjay István* professzorok 1984 áprilisában közös Gyermektraumatológiai Kongresszust szerveztek (3. ábra). A felső- és alsóvégtagi törések mellett a gazdag programban neurotraumatológiai és rekonstrukciós, rehabilitációs előadások szerepeltek. Olyan nemzetközi részvételt (Kelet-, Nyugat-német, osztrák, szlovák, finn résztvevők), mint ezen a konferencián, azóta sem sikerült elérni!

Már akkor felmerült a Gyermek-traumatológiai Szekció szükségessége, amely végül 5 év múlva, 1989. december 2-án alakult meg *Barabás Zoltán* és *Tasnádi Géza* szervezésében, Budapesten, 52 fő részvételével (4. ábra). Célként a következőket fogalmazták meg: a gyermeksebészek és a traumatológusok baleseti sebészeti szemléletének közelítése, a gyermektraumatológiának, mint önálló diszciplinának elismertetése, tudományos ülések, tanulmányutak szervezése, szakmai tapasztalatok átadása. Ma is aktuális feladatok! Elnöknek *Barabás Zoltánt*, vezetőségi tagnak *Pelényi Attilát*, *Kiss Ákos Leventét* és *Ihász Miklóst* választották. A vezetőség hangsúlyozta, hogy a Gyermeksebész Társaságon belül kíván a Szekció működni.

Barabás Zoltán betegsége és korai halála miatt a Szekció működése nem indult be, ebből a stagnáló állapotból 1994 májusában egy balatonfelvidéki faluban, Dörgicsén rendezett „*Barabás Zoltán Emlékezés*”-sel támasztottuk fel (5. ábra). A konferencia a gyermek-traumatológia széles körével foglalkozott ismét, a megújult vezetőségbe *Pelényi Attilát*, *Kiss Ákost*, *Ács Gézát*, elnöknek *Hargitai Ernőt* választották. Ezt az „első” vándorgyűlést azóta minden évben újabb követi (6. ábra).

A következő években a résztvevők létszáma általában 150–200 fő körül mozgott, amely jól mutatta népszerűségét. A témákat egy-egy régió sérülésére szűkítettük, a színvonalasabb és részletesebb megtagyargalás céljából, de mindig volt idő varia szekciókra is. Kezdetektől kerestük a határterületi társszakmák részvételét: 1996-ban az Idegsebészeti Társaságot bevonva a koponyasérülésekkel foglalkoztunk. Üléseinken rendszeres résztvevők voltak például az ortopédek, a kézsebészek, az aneszteziológus–intenzív szakorvosok, radiológusok, oxiológusok, maxillofaciális és más szakemberek.

1997 nyarán a két társaság vezetői megegyeztek, és az akkori ülésen Esztergomban ki is nyilvánították, hogy a továbbiakban a Szekció mindkét társaság közös Szekciójaként működik majd, ezzel a jogállással is demonstrálva, hogy a szakterület mindkét szakma illetékességébe tartozik.

A Vándorgyűlések sora sok szép emléket hordoz, kiemelni közülük néhányat igazságtalan lenne a többi szervezőivel szemben. Köszönjük mindannyiuk fáradozását!

A Szekció elnöki tisztségét időrendi sorrendben *Barabás Zoltán*, *Hargitai Ernő*, *Ács Géza*, *Kiss Ákos Levente*, *Hargitai Ernő*, *Novoth Béla* töltötték be. Jelenlegi elnökünk: *Kassai Tamás*. Ciklusonként változóan gyermeksebészt, illetve traumatológust választunk meg elnöknek.

Visszatekintve a Szekció elmúlt 27 évére, a 23 vándorgyűlésre, először talán a hiányosságainkat említsük meg:

- a nemzetközi kapcsolatok leépülése, hiánya
- önálló költségvetés, pénzügyi háttér hiánya
- túlzottan informális működés
- ismét aktuális egy gyermektraumatológiai könyv, jegyzet stb.
- a Szekció-nak, mint körülhatárolható entitásnak határozottabb felmutatása: a vándorgyűléseink megnevezéséből is gyakran hiányzik a Gyermektraumatológiai Szekció neve (6. ábra)

Eredményeinkről

Az alapító atyák egyik alapcélja, a gyermeksebészek és a traumatológusok gyermektraumatológiai szemléletének és a módszereik közelítése megvalósult.

Eredményként könyvelhetjük el, hogy a gyermeksérelt ellátó helyeken rendszeresen alkalmazták a minimál invazív technikákat. Ez is jelzi, hogy felzárkóztunk az európai színvonalhoz.

A rendszeres, évi vándorgyűléseknek köszönhető, hogy létrejött a szoros szakmai kapcsolat az e területet művelő kollegák között, ez megkönnyíti az orvosok közti kommunikációt és sokszor a betegutakat is.

Elfogadtattuk a „gyermektraumatológia” fogalmát az orvosi közvéleménnyel.

2011-ben bevezettük a gyermektraumatológus jártassági vizsgát. Közvetlen célunk az önálló szakma kódelfogadtatása, ezt követően a ráépített szakvizsga elérése. Változatlanul úgy látjuk, hogy a gyermekséreltek nagy száma, a sérülések változatos típusai, gyakran életet veszélyeztető súlyossága, összehasonlítva az egyéb gyermek-subspecialitásokkal (pl. gyermek fül-orr-gégészeti, -nőgyógyászati, -kardiológia stb.) ezt messze indokoltta teszik.

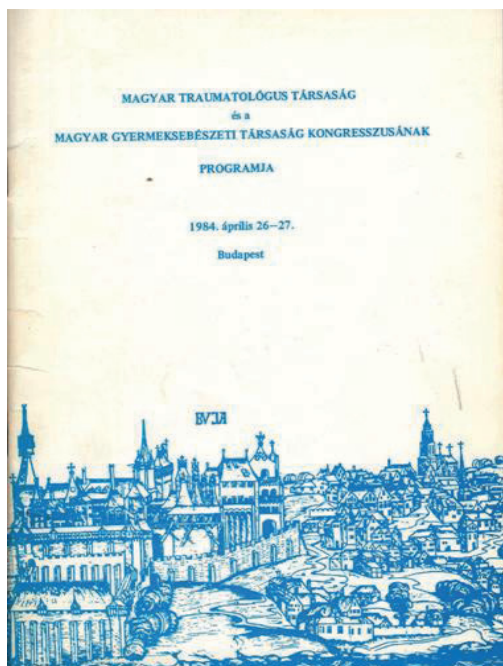
A Szekción elnökei tagjai a MTT és az MGYST vezetőségeinek, így ezek és a szakmai tagozatok kikérik és elfogadják a Gyermektraumatológiai Szekció Vezetőségének véleményét.

A szakterület összefogásából született meg 2001-ben az első hazai „Gyermektraumatológia” kézikönyv.

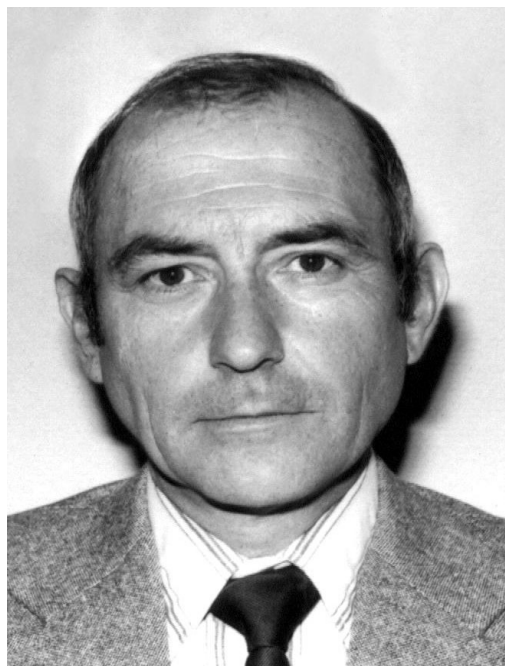
Mindezek alapján úgy véljük, hogy a Gyermektraumatológiai Szekció és a hozzá csatlakozó Vándorgyűlések betöltötték elvárásainkat és szerepüket.

1. ábra Gyermeksérelt ellátás az 1970–80-as években Magyarországon

2. ábra Az első gyermektraumatológiai kongresszus 1984-ben

3. ábra Dr. Barabás Zoltán (1938–1993)

MEGHÍVÓ

A MAGYAR GYERMEKSEBÉSZ TÁRSASÁG ÜNNEPI TUDOMÁNYOS ÜLÉST TART

- a Fővárosi Tanács VB Heim Pál Gyermekkórház-Rendelőintézete
Sebészeti Osztályának 35 éves jubileuma
és
- a Magyar Gyermeksebész Társaság Traumatológiai Sectioja
megalakulása alkalmából

1989. december 2.
BUDAPEST

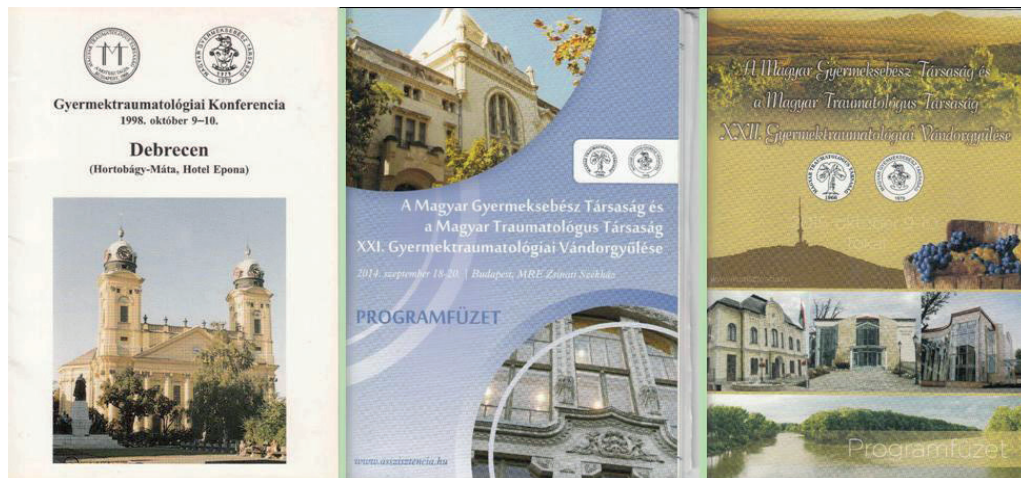
4. ábra A Gyermektraumatológiai Szekció alakuló ülése 1989-ben

Magyar Gyermeksebész Társaság
GYERMEKTRAUMATOLÓGIAI SZEKCIÓ
Dr. Barabás Zoltán Emlékülés

Dörgicse, 1994. május 13-14.
Fővédnök: Dr. Kosáry Domokos akadémikus,
az MTA Elnöke
Regisztrálás, támogató cégek kiállítása:
Faluház Fő u. 121.
Az emlékülés helyszíne:
Evangélikus templom

5. ábra A Gyermektraumatológiai Szekció első Vándorgyűlése 1994-ben

6. ábra A Gyermektraumatológiai Szekció konferenciái, vándorgyűlései. A Vándorgyűlések füzetéről gyakran lemaradt a Gyermektraumatológiai Szekció megnevezése